

Hakijan nimi ja osoite

Tiedonkisaaja

Vauhkala Mika Aleksii

c/o Nummelin Aki
Viimatie 14
28190 PORI

Hakemusnumero

2181332

VAATIMUS

Mika Aleksii Vauhkala, asiamiehenään lakimies Aki Nummelin, on toimittanut Valtiokonttoriin vahingonkorvausvaatimuksen, jossa Vauhkala vaatii yhdenvertaisuuslain mukaista hyvitystä 10.000 euroa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan mukaista hyvitystä 10.000 euroa. Lisäksi Vauhkala vaatii korvaamaan oikeudellisesta neuvonnasta ilmenevät kulut 3.000 euroa.

Vaatimuksen perusteeksi Vauhkala ilmoittaa, että Suomen valtiovoimien toimet ovat loukanneet Vauhkalan perusoikeuksia ja asettaneet hänet muihin ihmisiin nähden eriarvoiseen asemaan perusteetta. Vauhkalaa on hänen kertomansa mukaan estetty pääsemästä Fazer Cafe -nimiseen kahvilaan (Kluuvikatu 3, Helsinki) 10.12.2021 klo 9:00. Vauhkalan mukaan häntä on vaadittu esittämään koronapassi ehtona pääsulle aamiaiselle. Valtioneuvoston asettamat ravintolarajoitukset koskevat puolestaan Uuttamaata seuraavasti: "Ravintolat, joissa anniskellaan alkoholia, voivat olla auki klo 5-18. Ravintolat, joissa ei anniskella, voivat olla auki klo 5-01." Vauhkala katsoo, että kyseinen oikeudenloukkaus on tapahtunut hänelle - puutteellisen koronapassiohjeistuksen vuoksi sekä - valtion toteuttaman, perustuslain vastaisen koronapassilainsäädännön vuoksi.

Vauhkalan hakemuksen mukaan valtion toimet ovat johtaneet siihen, että hänen oikeuksiensa toteutumista on estetty perusteetta. Kahvilalle on annettu mahdollisuus rajoittaa asiakaskuntaa vaatimalla koronapassia, joka on johtanut siihen, että Vauhkalaa on estetty pääsemästä syömään, hänen liikkumisvapauttaan on rajoitettu ja häntä on kohdeltu eriarvoisesti suhteessa muihin ihmisiin. Perustuslain 106 §:n mukaan tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle, mikäli tavallisen lain soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa. Vauhkalan asiassa on kyse juuri tästä. Lisäksi Vauhkala tuo hakemuksessaan esiin, että Suomen valtio edustajineen ei ole riittävästi informoinut eri toimijoita siitä, missä yhteyksissä koronapassia ylipäätään voidaan edellyttää.

SÄÄNNÖKSET

Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin taikka toimintaan, josta valtio vastaa tahallisuudesta tai huolimattomuudesta riippumatta.

Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 2 §:n mukaan soveltamisalaan

Hakemusnumero

2181332

kuuluvassa vahingonkorvaustoiminnassa toimivaltainen viranomainen on Valtiokonttori.

Tartuntatautilain (1227/2016) 58 i §:n (muutossäännös voimaan 16.10.2021) mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisestä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1).yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2).ravitsemisliikkeet;
- 3).kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4).yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5).tanssipaiikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 6).huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7).sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 8).museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetystä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa

Hakemusnumero

2181332

viranomaispäätöksissä määrättyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittäminen estä riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Vahingonkorvauslain (412/1974) 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Säädetty vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 5 §:n mukaan kannetta valtioneuvoston, ministeriön, valtioneuvoston kanslian, tuomioistuimen tai tuomarin päätöksestä aiheutuneen vahingon korvaamisesta ei saa nostaa, ellei päätöstä ole muutettu tai kumottu taikka ellei virheen tehnyttä ole todettu syylliseksi virkarikokseen tai veloitettu korvaamaan vahinkoa.

PÄÄTÖS

Valtiokonttori jättää tutkimatta Vauhkalan korvausvaatimuksen siltä osin, kuin hakija on vaatinut hyvitystä yhdenvertaisuuslain perusteella. Lisäksi Valtiokonttori jättää Vauhkalan korvausvaatimuksen käsittelemättä eduskunnan ja valtioneuvoston osalta sekä muilta osin Valtiokonttori hylkää korvausvaatimuksen.

PERUSTELUT

Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettua lakia (978/2014) sovelletaan laissa tarkemmin säännellyin rajoituksin valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin taikka toimintaan, josta valtio vastaa tahallisuudesta tai huolimattomuudesta riippumatta. Hallituksen esityksessä laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta (HE 159/2014) on todettu, että erilaisten hyvitysluonteisten korvausten maksaminen ei kuulu keskitetyn korvaustoiminnan piiriin. Tällaisia hyvityksiä ovat esimerkiksi tasa-arvolain (609/1986) 11 §:n ja yhdenvertaisuuslain (21/2004) 9 §:n mukaiset hyvitykset. Edellä mainittuun viitaten Valtiokonttori jättää Vauhkalan korvausvaatimuksen tutkimatta siltä osin, kun Vauhkala on vaatinut yhdenvertaisuuslain mukaista hyvitystä.

Hakemusnumero

2181332

Vahingonkorvauslain mukainen korvausvastuu perustuu tuottamukseen. Lisäksi julkisyhteisön korvausvastuusta on säädetty tarkemmin vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:ssä, jonka mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon, mutta tämä vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Tämän lisäksi korvausvelvollisuuden syntyminen edellytyksenä on, että vahingonkärsijä osoittaa vahingon ja vastuuperusteena olevan tuottamuksen, eli julkisyhteisön tapauksessa virheen tai laiminlyönnin, välisen syy-yhteyden olemassaolon (ks. Ståhlberg, Karhu: Suomen vahingonkorvausoikeus, 2013, s. 352).

Vahingonkorvauslain 3 luvun 5 §:n mukaan kannetta valtioneuvoston, ministeriön, valtioneuvoston kanslian, tuomioistuimen tai tuomarin päätöksestä aiheutuneen vahingon korvaamisesta ei saa nostaa, ellei päätöstä ole muutettu tai kumottu taikka ellei virheen tehnyttä ole todettu syylliseksi virkarikokseen tai velloitettu korvaamaan vahinkoa.

Vauhkalan korvausvaatimus liittyy tiivistetysti siihen, että koronavirusepidemian aikana muun muassa ravintoloiden toimintaan on kohdistunut erilaisia rajoituksia riippuen siitä, millaista toimintaa niillä on. Hakija katsoo, että hän on 10.12.2021 joutunut eriarvoiseen asemaan koronapassin esittämisen suhteen ja hänen perusoikeuksiaan on loukattu, kun kahvila, jossa ei ole tarjottu alkoholia, on pyytänyt häntä esittämään koronapassin sellaisena aikana, jolloin kahvilan toimintaan ei ole kohdistunut rajoituksia. Vauhkala on nimennyt vahingonkorvausvaatimuksessaan vahingon aiheuttajaksi Suomen valtiovallan, joka on vastuussa sekä perustuslain vastaisesta koronapassilainsäädännöstä että puutteellisesta koronapassiohjeistuksesta.

Hakijan vahingonkorvausvaatimus ei korvaushakemuksesta ilmenevän perusteella kohdistu yksittäiseen valtioneuvoston päätökseen, vaan laajemmin valtioneuvoston toimintaan. Vauhkalan hakemuksesta on pääteltävissä vahingonkorvaushakemuksen liittyvän Covid-19 epidemian vuoksi Suomen hallituksen tekemiin ravintoloita koskeviin rajoituspäätöksiin sekä koronapassin ohjeistukseen. Valtiokonttori katsoo vahingonkorvausvaatimuksen kohdistuvan käytännössä valtioneuvoston päätöksiin ja valtioneuvoston aiheuttamaksi esitettyyn vahinkoon sekä lainsäädännön perustuslain vastaisuuteen. Vauhkala on nimennyt vahingonkorvausvaatimuksessaan vahingon aiheuttajaksi Suomen valtiovallan. Valtiokonttori katsoo, että Vauhkalan vahingonkorvausvaatimuksessa on kyse vahingonkorvauslaissa tarkoitettusta valtioneuvoston ja/tai ministeriön aiheuttamasta vahingosta, jota vahingonkorvauslain 3 luvun 5 §:n kannerajoitus koskee.

Kun Vauhkalan vaatimuksessa on kysymys sellaisista seikoista, joiden perusteella asiassa ei voisi nostaa vahingonkorvausvelvollisuutta koskevaa kannetta, Valtiokonttori katsoo, että näin ollen ei ole olemassa perustetta tutkia valtion vahingonkorvausvelvollisuutta myöskään hakemukseen perustuvassa vahingonkorvausasiassa. Valtiokonttori toteaa selvyiden vuoksi, että asiassa ei ole myöskään tullut ilmi, että valtioneuvosto olisi menetellyt virheellisesti tai lainvastaisesti. Valtiokonttori toteaa, ettei sillä ole myöskään valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014), joka on säädetty tavallisessa lain säätämisympäristössä, nojalla sellaisenaan toimivaltaa valvoa valtioneuvoston toimien lainmukaisuutta tai lakien perustuslainmukaisuutta, johon korvausvaatimus on nyt sidottu. Suomen

Hakemusnumero

2181332

perustuslain (731/1999) 108 §:n mukaan tällainen toimivalta kuuluu oikeuskanslerille. Valtiokonttori katsookin, että sillä ei ole toimivaltaa käsitellä vaatimusta, joka perustuu käytännössä siihen, että valtioneuvoston tai eduskunnan katsottaisiin menetelleen virheellisesti koronarajoituksia tai koronapassia koskevaa lainsäädäntöä säätäessään.

Koska Valtiokonttorilla ei ole toimivaltaa käsitellä Vauhkan korvausvaatimusta valtioneuvoston osalta ja valtion korvausvelvollisuudelle ei muilta osin ole perustetta, Valtiokonttori ei erikseen lausu vaaditusta määrästä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Hallintolaki (434/2003) 34 §

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta (978/2014) 1-3 §

Vahingonkorvauslaki (422/1974) 3 luku 5 §

MUUTOKSENHAKU

Valtiokonttorin ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla. Ratkaisuun tyytymätön voi nostaa kanteen valtiota vastaan käräjäoikeudessa riita-asioissa säädetyssä järjestyksessä (laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta 4 § 2 momentti).

Käsittelijä: Heini Peltoniemi.

VALTIOKONTTORI